

EKONOMICKÁ INFORMÁCIA O TERITÓRIU

Kostarika

Všeobecné informácie o krajine

a) ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA HOSPODÁRSTVA

Kostarika disponuje najstabilnejšou demokratickou vládou v regióne Strednej Ameriky, napriek tomu má problémy so zhoršenou hospodárskou situáciou, minimálnym rozvojom infraštruktúry, zvýšenou kriminalitou, sociálnymi nerovnosťami a i.. Jednou z priorít súčasného prezidenta bolo pretransformovať energetický sektor na výlučne čisté energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2021 a byť tak príkladom celému svetu. **Aktuálne je Kostarika skutočne svetovým lídrom vo využívaní obnoviteľných zdrojov energie. Kostarika čerpá už 6 rokov (iné zdroje uvádzajú 4 roky) 98% elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, a z toho cca. 65% sú vodné elektrárne.**

Kostarika sa v máji 2021 stala oficiálne 38 členským štátom OECD. Prístupový proces viedla od roku 2015. V súčasnosti sa Kostarika pripravuje na **všeobecné voľby** (t. j. prezidentské aj parlamentné), ktoré sú naplánované na **február 2022, v prípade, že ani jeden kandidát nedosiahne 40 % hlasov, druhé kolo sa bude konať v apríli 2022.**

Kostarické hospodárstvo je vo veľkej miere závislé na turizme, poľnohospodárstve a exporte elektroniky. Kostarika najmä vďaka otvorenosti svojej ekonomiky, jej proexportnému zameraniu, postupnej liberalizácii obchodu a stabilným zahraničným investíciám dosahuje stabilný hospodársky rast, ktorý je v posledných desaťročiach nad priemerom Strednej aj Južnej Ameriky. Rast HDP sa v posledných rokoch spomalil, zo 4,2% v roku 2016 na 2,3% v roku 2019 a mierne stúpila aj nezamestnanosť, z 9,5% v roku 2016 na 12,4% v roku 2019. V roku 2020 z dôvodu pandémie Covidu-19 klesol medziročný rast HDP na -4,1% a nezamestnanosť stúpila až na 20%. Avšak HDP per capita v posledných rokoch mierne stúpalo, v roku 2019 činilo 12 620 USD, po Paname druhé najväčšie v regióne, a v roku 2020 kleslo na 12 060 USD.

Významnú rolu v kostarickej ekonomike hrá zahraničný obchod. Vďaka desaťročnej diverzifikačnej exportnej politike kostarickej vlády sa v posledných rokoch podarilo výrazne znížiť závislosť krajiny na exporte tzv. tradičných produktov a zvýšiť podiel iných, predovšetkým priemyslových komodít. Znížila sa tak úzka previazanosť ekonomiky s vývozom banánov, ananásov a kávy, ktoré ale stále hrajú dôležitú rolu v kostarickom exporte. V roku 2020 tvorili až 33,8% exportu rôzne druhy nástrojov a prístrojov, avšak vzhľadom k nedostatočnej priemyselnej základni je Kostarika stále závislá na dovoze prevažnej väčšiny spotrebného tovaru.

Základná charakteristika hospodárstva:

Základné ekonomické údaje	2016	2017	2018	2019	2020
HDP per capita (súčasné ceny, v tisícoch USD)*	11,99	12,19	12,43	12,62	12,06
Rast HDP (%)*	4,2	4,2	2,6	2,3	-4,1
Inflácia (%) (Spotrebiteľské ceny na konci obdobia)*	0,8	2,6	2	1,5	0,9
Nezamestnanosť (%)*	9,5	9,3	12	12,4	20
Zahraničný dlh spolu (DOD, v mld. USD)**	25,563	25,616	28,369	29,823	31,823

Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)*	44,1	47,1	51,8	56,7	67,5
PZI (prílev v mld. USD)**	2,62	2,856	2,764	2,505	6,114 Jan 2021
Kurz CRC oproti USD***	554,6	569,5	608,1	573,3	609,1

Pozn.: n.d. – údaje nie sú k dispozícii

* Zdroj: MMF

** Zdroj: Svetová Baka

*** Zdroj: Miestne mienkotvorné médiá.

Costa Rica Public External Debt | 1999-2020 Data | 2021-2023 Forecast | Historical (tradingeconomics.com)

Akým spôsobom je tvorené HDP Kostariky a jeho predpoveď na ďalšie dva roky podľa Ekonomického výhľadu OECD z roku 2021 uvádzame v tabuľke nižšie.

Kostarika	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Aktuálne ceny bilión CRC	Percentuálne zmeny, objem (2017 ceny)				
HDP v trhových cenách	36,0	2,3	-4,1	5,0	3,9	2,9
Súkromná spotreba	23,4	1,8	-4,8	3,1	3,5	3,4
Vládna spotreba	5,8	5,3	0,7	0,3	1,0	0,0
Tvorba hrubého fixného kapitálu	6,6	-6,5	0,7	9,4	8,6	3,1
Konečný domáci dopyt	35,8	0,8	-2,9	3,8	4,0	2,8
Tvorba rezerv ¹	0,1	0,4	-0,5	1,5	-0,7	0,0
Celkový domáci dopyt	35,8	1,3	-3,4	4,7	3,1	2,7
Vývoz tovarov a služieb	12,2	3,1	-9,5	16,5	10,1	6,7
Dovoz tovarov a služieb	12,0	0,1	-7,9	16,1	8,0	6,5
Čistý vývoz ¹	0,2	1,0	-0,7	0,4	0,9	0,2
Memorandové položky						
Deflátor HDP	–	2,2	0,2	2,0	1,9	2,3
Index spotrebiteľských cien	–	2,1	0,7	1,6	2,4	2,6
Index jadrovej inflácie ²	–	2,7	1,3	0,8	2,0	2,6
Miera nezamestnanosti (% pracovnej sily)	–	11,8	19,5	16,8	14,3	13,4
Súčasný stav účtu (% HDP)	–	-2,1	-2,3	-3,2	-2,6	-2,6

1. Príspevky k zmenám reálneho HDP, skutočná suma v prvom stĺpci.

2. Index spotrebiteľských cien bez potravín a energií.

Zdroj: Databáza OECD Economic Outlook 110.

Zdroj tabuľky: OECD Economic Outlook 2021

ZOTAVOVANIE SA KOSTARIKY Z EKONOMICKEJ KRÍZY SPÔSOBENEJ COVIDOM-19

MMF schválil Kostarike pôžičku v hodnote 1,79 mld. USD v marci 2021 na zotavenie z pandémie Covid-19. Poskytnutie pôžičky je viazané na tri dôležité dlhodobé ciele:

1) dosiahnutie prebytku v rozpočte do roku 2023, 2) zníženie dlhu na 50% HDP do roku 2034, a 3) zníženie primárnych vládných výdavkov na 13% HDP do roku 2025. Podmienky pôžičky zahŕňajú dodržiavanie prísnych šetriacich opatrení v oblasti verejných financií a schválenie niektorých kľúčových reforiem, napr. ako rozpočtové

obmedzenia zamerané na úsporu 1,5% HDP, zmrazenie dôchodkov, reforma zamestnanosti vo verejnej/štátnej správe, rušenie výnimiek na oslobodenie od daní, úpravy dane z príjmu, poplatky od štátnych spoločností, nová daň z luxusných domov a lotérií, zlepšenie výberu daní na hraniciach atď.

V marci 2021 okrem toho minister plánovania a ekonomiky v sprievode kostarického prezidenta predstavil *Národný plán dekarbonizácie 2020-2050*. Plán počíta s rozpočtom €13,1 bilióna (cca. 18,35 mld. EUR). Stratégia zahŕňa vývoj v oblastiach: obchod, sociálne podmienky a vzdelávanie, pričom bude aplikovaná tak, aby sa stimulovala ekonomika vo všetkých 12 regiónoch krajiny a to prostredníctvom osí: dekarbonizácia, digitalizácia a decentralizácia. Plán už má odsúhlasenú fixnú investíciu 17,5 mil. USD z medzinárodnej spolupráce, ktorá je zálohou na prvých 5 rokoch.

b) ZAHRANIČNÝ OBCHOD KRAJINY

Kostarika mala dlhodobo (cca 60 rokov) blízke vzťahy s Taiwanom. Svoju veľmi otvorenú politiku voči Taiwanu prehodnotila až v roku 2011, kedy podpísala s Čínou dohodu o voľnom obchode. V ostatných rokoch posilnila svoje vzťahy aj s Indiou, Japonskom a Južnou Kóreou, ako aj s niektorými krajinami Blízkeho a Stredného východu (Jordánsko, Kuvajt a Bahrajn). V exporte aj importe Kostariky však stále dominuje USA s podielom na trhu v roku 2020 v exporte 43,5% a v importe 37,4 %. V exporte nasleduje EÚ 27 (19,1%), Guatemala (5,1%) a Panama (4,2%). V dovoze je hneď na 2. mieste Čína s podielom 14,5 % a na 3. mieste EÚ 27 so 9,7 % a Mexiko (6,8 %).

Štatistika zahraničného obchodu - Podiel podľa krajín:

Export 2020		Import 2020	
USA	43,5 %	USA	37,4 %
EU 27	19,1 %	Čína	14,5 %
Guatemala	5,1 %	EU 27	9,7 %
Panama	4,2 %	Mexiko	6,8 %
Ostatné	28,1 %	Ostatné	31,6 %

Zdroj: EC EUROPA

Štatistika zahraničného obchodu - Podiel podľa produktov:

Export 2020		Import 2019	
Nástroje a prístroje	33,8 %	Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti	11,6 %
Jedlé ovocie a orechy, šupy citrusových plodov a melónov	18,7 %	Nerastné palivá, minerálne oleje; bitúmenové látky; minerálne vosky	11,1 %
Rôzne jedlé prípravky	5,2 %	Nástroje a prístroje	8,6 %
Elektrické stroje, prístroje a zariadenia a ich časti a súčasti	3,7 %	Plasty a výrobky z nich	7,8 %
Ostatné	38,6 %	Ostatné	60,9 %

Zdroj: Worlds Top Exports

c) BILATERÁLNY OBCHOD: KOSTARIKA – SLOVENSKO

Slovensko neeviduje investície z Kostariky a ani opačným smerom neboli zaznamenané žiadne investičné aktivity. V bilaterálnom obchode zaznamenáva SR dlhodobu negatívne saldo, pričom celkový obrat dosiahol v roku 2020 hodnotu 21,3 milióna EUR. **Aj napriek pandémie Covidu-19 došlo k nárastu exportu zo SR do Kostariky o 23%, cca. 2 mil. Eur.** Dovoz z Kostariky poklesol o 26%, cca. 4 mil. Eur.

Vývoj bilaterálneho obchodu SR-CR za posledných 5 rokov:

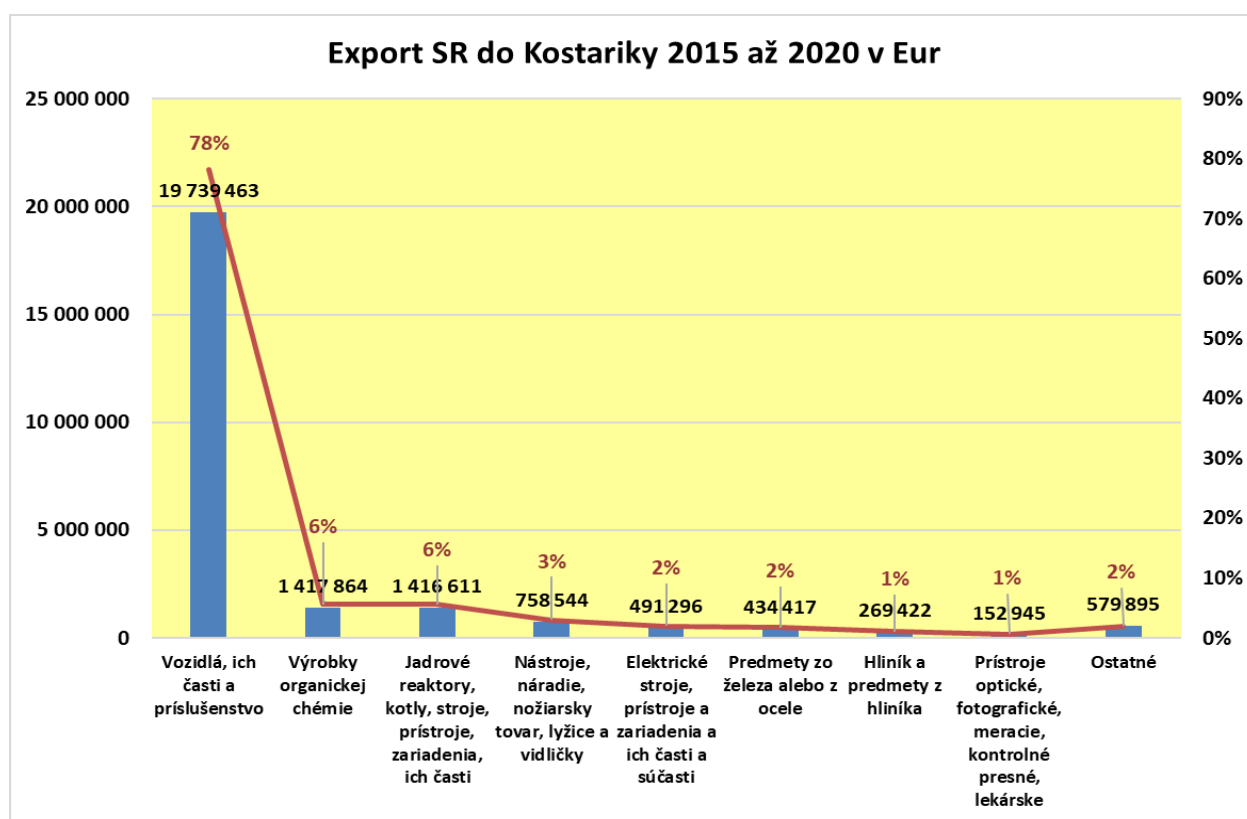
V tis Eur	2016	2017	2018	2019	2020	Zmena z 2019 na 2020 v %	2015 až 2020
Export	2 931	2 799	2 496	4 961	6 435	23%	25 261
Import	14 072	18 357	17 576	18 683	14 860	-26%	93 304
Obrat	17 003	21 156	20 072	23 644	21 295	-11%	118 565
Bilancia	-11 141	-15 558	-15 080	-13 722	-8 425	63%	-68 043

Zdroj: Štatistický úrad SR

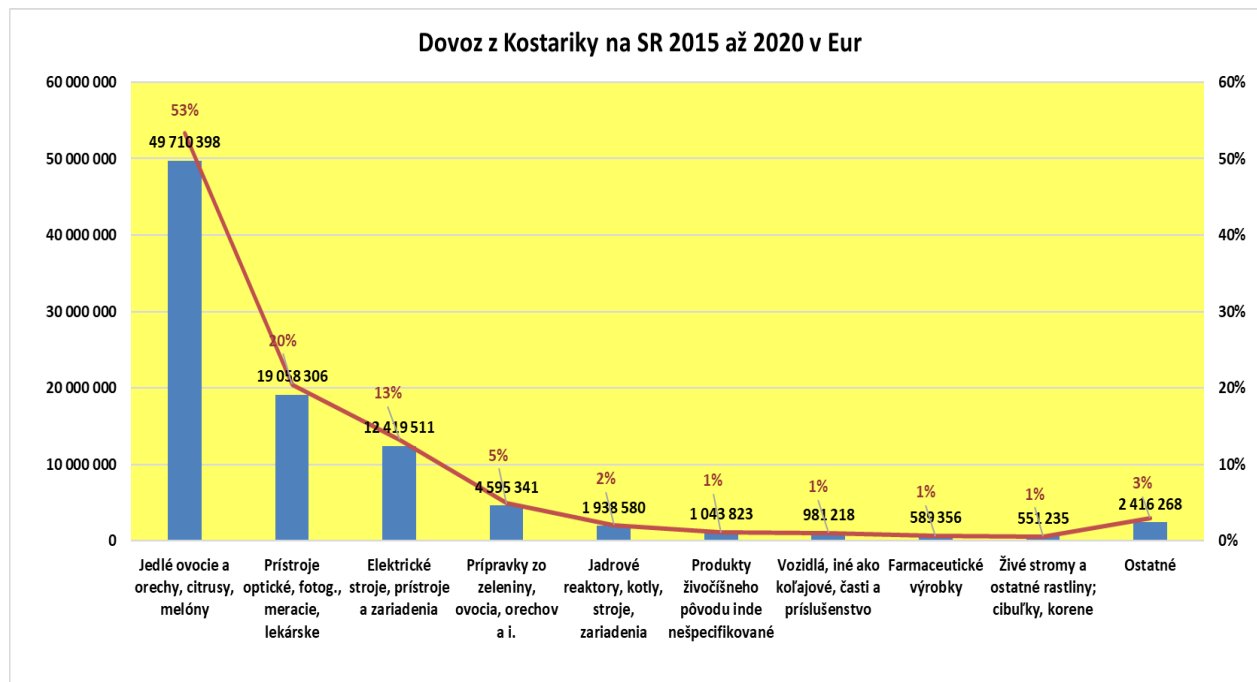
Najvýznamnejšími slovenskými exportnými položkami vyvezenými do Kostariky za posledných 6 rokov podľa hodnoty exportu sú: cestné vozidlá pre prepravu osôb (podiel 78% v hodnote 19,7 mil. EUR), výrobky organickej chémie (podiel 6% v hodnote 1,4 mil. EUR), jadrové reaktory, ich časti a súvisiace stroje a zariadenia (podiel 6%

v hodnote 1,4 mil. EUR). Medzi ďalšie významné produkty patria: nástroje, náradie a nožiarsky tovar s podielom 3%, elektrické stroje, prístroje a zariadenia s podielom 2% a iné predmety z ocele a železa taktiež s podielom 2%.

Najvýznamnejšími dovoznými komoditami importovanými z Kostariky do SR za posledných 6 rokov podľa hodnoty dovozu sú: tropické ovocie (podiel 53% v hodnote 49,7 mil. EUR), prístroje optické, fotografické, meracie, zdravotnícke (podiel 20% v hodnote 19 mil. EUR), elektrické stroje, prístroje a zariadenia (podiel 13% v hodnote 12,4 mil. EUR) a prípravky zo zeleniny, ovocia, orechov (podiel 5% v hodnote 4,5 mil. EUR). Medzi ďalšie významné importované komodity patria: kotly, stroje a zariadenia pre jadrové reaktory (podiel 2%), vozidlá, ich časti a príslušenstvo (podiel 1%), farmaceutické výrobky (podiel 1%) a živé stromy a ostatné rastliny (podiel 1%).

Zdroj: Štatistický úrad SR

Zdroj: Štatistický úrad SR

d) ODVETVIE DOPRAVY A ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Kostarika je vďaka svojej zelenej legislatíve považovaná za najpokročilejšiu v rámci regiónu Latinskej Ameriky. **Zelená politika je v tejto krajine koordinovaná Ministerstvom životného prostredia a energetiky (MINEA – skratka španielskeho názvu) a spoločne implementovaná prostredníctvom všetkých ministerstiev na všetkých ich úrovniach.** V roku 2017 bol v Kostarike schválený **Zákon o finančných stimuloch a podpore pre elektrickú dopravu**, ktorý napríklad zahŕňa rozvoj nabíjacej infraštruktúry a **zodpovednosť za ekologické dopady je definovaná ako „verejno-súkromný“ záujem.** Čo sa týka **dobíjacej infraštruktúry**, konektory majú byť inštalované každých 80 km na národných diaľniciach a každých 120 km vo vidieckych zónach. Zákon ďalej stanovuje, že dobíjacie stanice musia byť inštalované nie len na vládnych, ale aj na verejných parkoviskách a v obchodných centrách. Štúdia IADB ďalej uvádza, že účtovanie poplatkov za dobíjanie elektriny je v Kostarike povolené iba pre tie spoločnosti, ktoré majú koncesiu na predaj elektriny. Tieto spoločnosti však môžu spolupracovať s inými subjektmi na inštalácii dobíjacích staníc. **Zákon má byť implementovaný do roku 2023 v prípade automobilov a do roku 2028 v prípade montážnych dielov a systémov vo všetkých ich modalitách (elektrické bicykle, motocykle, automobily, mikrobuses, autobusy aj vlaky).** **Zákon prakticky eliminuje všetky dane na elektrické automobily a jeho cieľom je dosiahnuť do roku 2022 status neutrálnej krajiny v produkcii emisií uhlíka.** Okrem toho, od roku 2014 je elektrická energia v tejto krajine generovaná na 100% iba z obnoviteľných zdrojov.

Vďaka komplexnému a koordinovanému prístupu sa infraštruktúra elektrických dobijacích staníc v Kostarike rozrastá veľmi rýchlo. Ako je vidno z vyššie uvedených údajov, **v roku 2018 bolo v Kostarike 50 verejných dobijacích staníc, a v októbri 2020 už bolo inštalovaných 178 konektorov v 136 lokalitách.** Popri finančných stimuloch a budovaní infraštruktúry je MINEA zodpovedná aj za mediálnu propagáciu elektrickej mobility. Kostarika je tak príkladom dobrej praxe vo viacerých aspektoch, aj v porovnaní s inými krajinami LAC ako napríklad Mexiko, kde sú promočné kampane nekoordinované, je tam nedostatočná jasnosť a informovanosť aj o finančných stimuloch, čo v konečnom dôsledku pôsobí ako inhibítor na trhu.